

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Reiectiones aliarum opinionum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

§. I.

Legis naturalis definitio & essentia.

1. **T**Am ex communi hominum consensu, quam ex fide constat, dari legem naturalem hominibus congenitam, juxta illud ad Rom. 2. 14. *Gentes naturaliter ea, qua legis sunt, faciunt, & ipsi sibi sunt Lex, qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis*: quam enim implantatum est creaturæ rationali, ut per actus humanos & morales capaces bonitatis moralis tendat in debitum finem ultimum; tam necesse fuit, eidem præscribi & implantari regulas rationis, quibus in eodem ultimo fine profequendo dirigeretur, & sine quibus nullus esset conceptus moralitatis, nullus bonitatis aut malitiæ moralis, quod ex alibi dictis suppono.

Quæstio igitur principaliter est, in quam entitate formaliter consistat lex naturalis? Vasq. 1. 2. disp. 150. c. 3. existimat legem naturalem esse ipsam naturam rationalem, quatenus est prima regula vel boni convenientis, vel mali inconvenientis. Alensis 3. p. Sum. q. 27. n. 2. tenet consistere in habitu, seu lumine rationis in actu primo manifestativo bonitatis aut malitiæ moralis. Quam sententiam etiam amplectitur Suarez 1. 2. c. 5. n. 14. nisi quod præter vim luminis naturalis, etiam in actuali judicio mentis docet propriissime consistere legem naturalem. prout etiam tradunt Gabr. Arimin. & Amicus. Reding. q. 15. a. 1. contröv. 2. & Theologi S. Galli scđ. 2. q. 2. docent, consistere formaliter in pratico dictamine synteresis præceptivè intimantis media ad finem naturæ rationali consentaneum obtinendum necessaria. Magnif. P. Petschacher q. 3. de lege naturali a. 1. docet, legem naturalem formaliter consistere in lege æterna, & actu rationis Divinæ. Pro cujus quæstionis resolutione

2. Notandum. Legem naturalem aliquando accipi in rigore Theologico, & prout formaliter se tenet ex parte DEI Legislatoris; aliquando secundum vulgarem & communem loquendi modum, prout se tenet ex parte hominis, & remanet virtualiter in aliquo suo effectu, vel signo, quo sensu Theologi morales communiter de lege naturali loquuntur. Quæ distinctione facile in concordiam redigi possunt diversa Theologorum sententiæ, quorum aliqui in ipso DEI præceptis, alii verò in actu synteresis legem naturalem constituunt.

3. **CONCLUSIO.** *Lex naturalis formaliter consistit in æterna DEI Lege, & imperio præceptivo mediæ naturæ rationali consentaneæ: quod per æternale dictamen synteresis nobis promulgatur, & in illo virtualiter permanet, quemadmodum Scriptura aliqua significat imperium obligativum ipsius Legislatoris.* Ita sentire videtur S. D. sup. q. 71. a. 6. ad 4. dicens: *Legem naturalem contineri principaliter in lege æterna, & secundario in judicatorio rationis naturalis.* Et D. August. 1. 2. de sermone Domini in monte: *Nullam animam esse, qua ratiocinari possit, in cujus conscientia non loquatur DEUS. Quis enim legem naturalem in cordibus hominum scribit, nisi DEUS?*

Ratio ex fundamentis priori jam Disputatione

positis est. Omnis lex formaliter est ordinatio & imperium Legislatoris subditis promulgatum; sed Lex naturalis est vera lex: ergo formaliter est ordinatio & imperium ipsius Divini Legislatoris, adeoque est lex æterna ipsius, & actus formaliter immanens, virtualiter verò transiens, & mediante actu synteresis nobis impressa, ac promulgata.

Inferes ex dictis primò: Legem naturalem esse parte DEI esse necessariam consequenter; ex suppositione nimirum, quod decreverit condere naturam rationalem liberè & moraliter operantem; quia facta hæc suppositione necesse fuit naturam rationalem subesse Divinæ jurisdictioni & gubernationi; in cavendis, quæ naturæ rationali quæ tali sunt dissentanea, & in agendis quæ ad finem naturæ rationalis quæ talis consequendum sunt necessaria: sed hoc fit per legem naturalem; ergo.

Inferes secundò. Legem naturalem rectè sic definiri: *Est ordinatio Sapientie Divinæ per dictamen synteresis naturæ rationali impressum, quæ dirigitur in suum finem ultimum per media necessaria consequendum.* Ubi notatur primò causa formalis, nempe imperium Scientiæ practicæ DEI virtualiter transiens, & in dictamine synteresis virtualiter tanquam in signo remanens; secundò causa subjectiva quæ est naturæ rationalis: tertio finis, in suum finem, h. e. bonum honestum; denique modus, quo à lege divina positivè liberè distinguitur, per media necessaria, est enim de adibus vel intrinsecè bonis, vel intrinsecè malis.

Inferes tertio cum S. D. q. 94. a. 4. Legem naturæ partim esse unam, partim multiplicem. Una est tum unitate principii universalissimi, ad quod cætera præcepta reducuntur, bonum æsequendum, malum fugiendum; tum unitate finis, quod est bonum humanæ naturæ. Multiplex est ex pluralitate præceptorum particularium ad diversas virtutes spectantium, quæ rursus ad tria genera revocantur secundum triplicem inclinationem hominis ad bonum: primò ad bonum secundum naturam communem omnibus substantiis & huc pertinent præcepta de conservatione vitæ, Secundò ad bonum secundum naturam communem cæteris animalibus, & huc pertinent præcepta de educatione prolis, &c. Tertio ad bonum secundum naturam rationalem quæ rationem, & huc pertinent præcepta dirigentia actus humanos, quatenus per illos homo honestè se habet tum erga DEUM, tum proximum, tum seipsum.

§. II.

Rejectiones aliarum opinionum.

Sequitur ex dictis primò. Legem naturalem non consistere in ipsa natura rationali, quatenus illi quædam actiones sunt convenientes, id est, quæ honestæ, quædam inconvenientes, id est, quæ inhonestæ. Nam primò subjectum legis non est lex: sed natura est subjectum legis naturalis; quippe quæ juxta stylum Apostoli est *inscripta in cordibus nostris*. Secundò: Legis actus proprii & officia sunt ostendere honestatem, Illuminare, dirigere, præcipere: sed ista non conveniunt naturæ rationali secundum se spectatæ. Tertio: Lex est actus superioris erga inferiorem & subditum: natura non est sibi ipsi subdita: ergo.

Rectè igitur advertit Suar. l. 2. c. 5. n. 6. ab Adverſi. malè confundi fundamentum honeſtatis cum lege, cùm plura ad legem, quàm ad fundamentum & radicem bonitatis vel malitiæ morales requirantur: Unde etiam, licet divina natura fit fundamentum & ratio, quòd veritas ipſi fit conſentanea, mendacium verò malum & diſſentaneum, haud tamen ſequitur, quòd divina natura fit lex reſpectu DEI.

8. Sequitur ſecundò. Legem naturalem ſumptam ex parte hominis non conſiſtere in habitu, eſt quippe participatio divina legis actu præcipientis: ſed hæc conſiſtit in actu imperii, ergo & Lex naturalis. Nihilominus, quia illo imperio jam tranſacto non idcirco aboletur lex naturalis, ſed in virtute ſyntereſis habitualiter [non formaliter] perſeverat, dicitur aliquando nobis ineffe per modum habitus.

9. Sequitur tertio. Legem naturalem eodem modo acceptam diſtingui à conſcientia, quia primò lex naturæ eſt regula generalis, conſcientia eſt dictamen prædicum in particulari, prævio diſcurſu formatum. Secundò illa proximè, hæc remotè à ſyntereſi originem trahit. Tertio conſcientia eſt tum ipſius legis naturalis, tum divina; tum humanæ ad operationem particularem applicatio, & quidem non tantùm legis veræ, ſed etiam exiſtimatæ tantùm, unde ſæpius datur conſcientia erronea: Lex verò naturalis eſt principium applicabile, quod nunquam poteſt eſſe erroneum, utpote divinitus impreſſum.

10. Dices: Actus intrinſecè mali ſunt tales, quia independentè à libero decreto & lege DEI repugnant naturæ rationali quæ tali: ſed repugnant legi naturali: ergo lex naturalis conſiſtit in ipſa natura rationali quæ tali.

Reſpondeo. Actus intrinſecè mali ſunt tales fundamentaliter, quia independentè &c. concedo; ſunt mali formaliter, nego. ſed repugnant legi naturali formaliter, concedo; tantùm fundamentaliter, nego min. & conſequentiam. Formalis quippe malitia cuiuscuſque actûs etiam intrinſecè mali deſumitur à repugnantia ad legem æternam, veluti dictum in Tract. de peccato.

§. II.

Diſtinctio juris naturalis & juris Gentium.

11. Imperator l. 1. inſtit. tit. 2. dividit jus in naturale, gentium, & civile. Cui diviſioni licet movere mox ſubjuncta definitio: *Jus gentium eſt quod ratio naturalis inter omnes homines conſtituit*: quod enim naturalis ratio conſtituit apud omnes homines, pertinet ad jus naturale: ut *ſervare fidem, honorare parentes &c.* Igitur contra leges dialecticæ unum ex membris dividendis jus in communi, in altero membro includitur, nempe jus gentium in jure naturali. Stat præterea in oppoſitum authoritas D. Thomæ qui hic q. 95. a. 4. ex Iſidoro jus ſeu legem humanam dividit in jus gentium, & jus civile, in quantum jus gentium proximè derivatur à lege naturæ, ſicut conſuſio à principiis, continetque generalia præcepta, ut juſtas emptiones, venditiones, &c. Jus verò civile remotius derivatur à lege naturæ per modum particularis determinationis. Atqui jus humanum adæquatè diſtinguitur à jure natu-

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

rali, ſiquidem lex humana obligatoriam authoritatem ſortitur ex arbitrio hominum: lex verò naturalis à voluntate authoris natura; unde etiam lex univerſim dividitur in divinam & humanam, tanquam in membra adæquatè oppoſita.

Ut ſeu definitionis, ſeu definiæntis authoritati ſupperias ferant, dividunt Jurisperiti apud Suarez l. 2. c. 19. jus gentium in primarium ſeu primævum & ſecundarium. Primarium vocant, quod naturalis ratio apud omnes primo ſtatim aſſenſu & conſenſu conſtituit, quodque nobiscum natum eſt, & apud omnes gentes peræquè cuſtoditur, ut religio erga DEUM, pietas in parentes, fides in pactis, &c. Jus gentium ſecundarium eſt, quod non primo ſtatim aſſenſu, ſed neceſſitate ita exigente, intervenitu diſcurſus prædici, expenſis vitæ ac ſocietatis humanæ commodis communi hominum conſenſu & uſu inſtitutum eſt: ut ſunt emptio, venditio, locatio, ſocietates, ſervitutes, manumiſſiones, libertas commerciorum, publica ſecuritas legatorum etiam tempore belli, &c. quæ poſitâ diſtinctione meritò dicendum erit cum eodem Suar. Jus gentium primarium ad jus naturale, ſecundarium verò ad jus humanum poſitivum revocari. Et ratio primæ partis eſt: Quod omnes homines ex evidenti inſtinctu luminis naturalis neceſſariò & æqualiter obligat, pertinet ad legem naturæ, ſiquidem talis inſtinctus immediatè derivatur ab authore naturæ, ideoque Iſidorus l. 5. etymol. c. 4. Jus naturale, inquit, eſt, *quod eſt commune omnium nationum*, eò quòd utrobique inſtinctu naturæ, non conſtitutione aliqua habeatur: atqui jus gentium primarium ita ſe habet, unde & ejus præcepta Decalogo continentur: ergo. Ratio 2. partis eſt: Illa lex continetur ſub lege humana poſitiva, quæ hominum moribus & arbitrio conſtituitur: nam recipere Legatos ſub pacto ſecuritatis, rerum diviſiones, emptiones, venditiones, commercia & cætera ejusmodi, ad ſecundarium jus gentium pertinentia, non ſunt abſolutè de neceſſitate generis humani: cum ſine iis humana ſocietas abſolutè conſervari & gubernari potuiſſet, & aliquamdiu conſervata fuerit. Cùm verò unà cum humano genere etiam malitia creſceret, magiſtrâ neceſſitate, non unius ſed omnium ferè gentium conſuetudine ſunt introducta: ſed quod uſus & mores hominum conſtituerunt, pertinet ad jus humanum poſitivum: ergo. Inde

Nihilominus, ut optime obſervat Clariff. D. Joſ. Cletle in ſelectis qq. ex 1. p. ff. q. 2. n. 3. hæc diſtinctione diviſioni juris in naturale & gentium non admodum ſuccurrit; cùm jus gentium primarium nihilo diſtet à jure naturali, nec niſi denominativè & improprie gentium dici poſſit, eò quòd gentibus commune ſit uſitatum. Ideoque dimiſſa hæc diſtinctione reſtitùs Theologi à formali principio diviſionem legis ac juris inſtituunt, & id omne jus ſub lege naturali comprehendunt, cujus obligatio vel efficacia ab authore naturæ profecta inſtinctu naturali evidenter cognoscitur: illa ſub jure gentium comprehenduntur, quæ diſtante quidem ratione naturali, mediante tamen conſuetudine, conſenſu & arbitrio omnium ferè gentium, non ut abſolutè, ſed ut neceſſaria ex ſuppoſitione moribus hominum in-